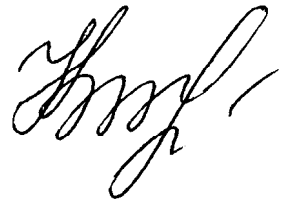

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІНФОРМАТИКИ І ПРАВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ**

КЛУБАНЬ МАРІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

УДК [342.951:37.014.5] (477)

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ
ЕЛЕКТРОННОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Київ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі загальноправових дисциплін факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент
ПАНОВА Ірина Вікторівна,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, доцент кафедри
загальноправових дисциплін
факультету № 6.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
АРИСТОВА Ірина Василівна,
Сумський національний аграрний
університет, завідувач кафедри
адміністративного та інформаційного права;

кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник
ПЛУГАТАР Тетяна Анатоліївна,
Державний науково-дослідний інститут
МВС України, т.в.о. ученого секретаря
секретаріату вченої ради.

Захист відбудеться 3 квітня 2019 року о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.501.01 у Науково-дослідному інституті інформатики і права Національної академії правових наук України за адресою: 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Науково-дослідного інституту інформатики і права Національної академії правових наук України за адресою: 01032, м. Київ, вул. Саксаганського, 110-В.

Автореферат розіслано 2 березня 2019 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О.О. Золотар

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і стабільного розвитку конкурентоспроможності демократичної держави на міжнародній арені. Національною доктриною розвитку освіти ключовими засадами розвитку інформаційного суспільства закріплено пріоритетні заходи, спрямовані на реалізацію державної політики, зокрема, удосконалення освітнього процесу, доступність та ефективність освіти, створення умов для приведення рівня і якості освітнього потенціалу у відповідність з вимогами кадрового забезпечення інноваційного розвитку України. Одним із інструментів розвитку інформаційного суспільства є саме електронна освіта, впровадження якої сприятиме створенню умов для оновлення форм, засобів, технологій та методів викладання дисциплін та розповсюдження знань, розширенню доступу до освіти. Тож на сьогодні нагальною є потреба у визначенні адміністративно-правових засад впровадження електронної освіти, ефективній інтеграції інформаційних технологій в освітній процес, розвитку цифрових освітніх ресурсів, організаційному забезпеченні та підготовці учасників освітнього процесу.

Такий цілеспрямований інтерес до електронної освіти пояснюється тим, що в останнім часом відбулися значні зміни в економіці праці: зросли вимоги до працівників, практично в усіх галузях суспільного виробництва почали широко використовуватись інформаційні технології. Подібні зміни викликали нагальну потребу у створенні умов для постійної, швидкої, адаптивної і водночас якісної підготовки працівників, позаяк існуючі системи підготовки не можуть задовольнити ці потреби, виникла необхідність в пошуку оновлених способів отримання знань. Сучасні вектори інноваційного розвитку соціальних процесів підштовхують Україну до розробки та вибору випереджувальної моделі подальшого прогресу та залучення суспільних ресурсів, що істотно впливають на національну систему освіти. Інноваційні технології в освіті стають ефективним механізмом розвитку держави та дієвим чинником її реформування.

Впровадження електронної освіти є складним багатовекторним процесом, що потребує значних матеріальних, інтелектуальних і фінансових ресурсів та вимагає вирішення комплексу правових, організаційних, технологічних, методологічних та інших проблем.

Зазначені обставини обумовлюють необхідність розробки комплексного теоретичного підґрунтя, спрямованого на правову організацію суспільних відносин щодо впровадження електронної освіти в Україні. Не зменшуючи ролі й значущості доробку попередніх науковців в галузі управління освітою, необхідно визнати, що в Україні ще немає комплексних спеціальних досліджень адміністративно-правових засад впровадження електронної освіти, що і зумовило вибір теми дисертації.

Проблематикою реформування освіти шляхом її інформатизації, розроблення комплексної моделі адміністративно правових засад реформування освіти в Україні займались українські і зарубіжні вчені-юристи та інші фахівці такі, як: В. Б. Авер'янов, С. С. Алексеев, І. В. Арістова, Г. В. Атаманчук, О. А. Баранов, Д. Н. Бахрах, І. Л. Бачило, К. І. Беляков, Ю. П. Битяк, В. М. Брижко, К. Л. Бугайчук, А. Б. Венгеров, В. В. Галуцько, В. М. Гаращук, С. П. Головатий, О. Д. Довгань, О. В. Зайчук, С. І. Запара, В. М. Захарченко, Т. Є. Кагановська, Р. А. Калюжний, М. І. Козюбра, Л. П. Коваленко, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, А. П. Коренев, Б. А. Кормич, Т. А. Костецька, О. В. Кохановська, В. І. Курило, С. Л. Лисенков, В. І. Луговий, Л. А. Луць, О. В. Малько, А. І. Марущак, М. М. Марченко, М. І. Матузов, О. М. Музичук, В. Я. Настюк, В. С. Нерсисянц, А. М. Новицький, Н. Б. Новицька, Н. Р. Нижник, Д. В. Огородов, В. І. Олефір, І. В. Панова, П. С. Пацурківський, О. В. Петришин, В. Г. Пилипчук, Т. А. Плугатар, А. В. Поляков, В. Н. Протасов, П. М. Рабінович, І. М. Рассолов, Ю. М. Рашкевич, Н. А. Савінова, О. Д. Святоцький, О. М. Селезньова, В. М. Сирих, О. Ф. Скаун, В. Д. Сорокін, Р. О. Стефанчук, С. Г. Стеценко, Ж. В. Таланова, Ю. О. Тихомиров, Р. О. Халфіна, І. М. Шопіна, М. В. Цвік, В. І. Яковюк та інші. Значний внесок у дослідження проблеми використання електронних технологій у навчанні й відкритої освіти зроблено В. Ю. Биковим.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до основних положень Закону України «Про освіту», Указу Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти». Тема роботи відповідає Пріоритетним напрямкам наукових досліджень Харківського національного університету внутрішніх справ на період 2016–2019 роки, схвалених Вченою радою ХНУВС 23 лютого 2016 року (протокол № 2). Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи Харківського національного університету внутрішніх справ «Реалізація та удосконалення адміністративного законодавства України» (номер державної реєстрації 0113U008197).

Результати дослідження було розглянуто та обговорено на засіданні науково-практичного семінару в Науково-дослідному інституті інформатики і права Національної академії правових наук України (18 грудня 2018 року).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на основі комплексного вивчення наукових праць у сфері юриспруденції, чинного національного та зарубіжного законодавства, узагальнення практики їх реалізації визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад впровадження електронної освіти в Україні в умовах розбудови інформаційного суспільства, надати науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо удосконалення впровадження електронної освіти в Україні та національного законодавства у сфері освіти.

Для досягнення поставленої мети визначено такі основні *завдання*:

- визначити поняття та правову природу електронної освіти та її впровадження в Україні;
- встановити місце електронної освіти в структурі освіти в Україні;
- охарактеризувати інституційну складову забезпечення електронної освіти в Україні;
- розкрити зміст адміністративно-правового забезпечення впровадження електронної освіти в Україні;
- охарактеризувати науково-методичне забезпечення електронної освіти в Україні;
- окреслити державний контроль у сфері електронної освіти в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід правового забезпечення впровадження електронної освіти, визначити можливості його використання в Україні;
- виявити проблеми адміністративно-правового забезпечення впровадження електронної освіти в Україні та розробити шляхи його удосконалення.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають в процесі впровадження електронної освіти в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади впровадження електронної освіти в Україні.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження стала сукупність методів та прийомів наукового пізнання – як загальнонаукових, так і спеціальних: діалектичний, історично-правовий, комплексний, міждисциплінарний, системного аналізу, статистичний, структурно-функціональний, порівняльно-правовий, логіко-семантичний, формально-юридичний та ін. Особливості об'єкта і предмета дослідження, його мета і завдання обумовили використання таких методів: історично-правовий – при розгляді процесів гносеологічного розвитку електронної освіти (підрозділ 1.1); діалектичний – засади впровадження електронної освіти розглядається в нерозривному зв'язку його юридичного та педагогічного змісту (підрозділи 1.2, 3.2); порівняльно-правовий – при з'ясуванні співвідношення понять національної системи освіти і науки з європейськими цінностями у галузі освіти, участі України у Болонському процесі (підрозділи 3.1, 3.2); структурно-функціональний – при визначенні місця і ролі електронної освіти в структурі освіти (підрозділ 1.2); системного аналізу – для співставлення різноманітних нормативно-правових актів з метою з'ясування їх впливу на відносини в сфері інформатизації освіти (підрозділи 2.1, 2.3). Логіко-семантичний метод дозволив дослідити понятійний апарат, визначено поняття, зміст та сутність електронної освіти, електронного навчання, науково-методичне забезпечення електронної освіти (підрозділи 1.1, 2.2). Використання соціологічного та статистичного методів сприяло узагальненню юридичної практики, аналізу емпіричної інформації, пов'язаної з темою дисертаційного дослідження (підрозділ 1.2). За допомогою формально-юридичного методу було досліджено зміст правових норм, які регулюють здобуття освіти та сформульовано пропозиції щодо їх удосконалення (підрозділи 2.1, 3.2). Використання методів аналізу,

узагальнення та синтезу дозволило з'ясувати систему органів контролю, основні принципи їх діяльності, функції та інституційну складову забезпечення електронної освіти (підрозділи 1.3, 2.3).

Науково-теоретичною основою дисертації є теоретико-методологічні розробки та монографічні дослідження вітчизняних та зарубіжних фахівців з загальної теорії держави і права, у галузях конституційного, адміністративного, інформаційного права та напрацювання науковців з теорії публічного управління.

Нормативно-правовою базою дисертації є Конституція України, міжнародні договори, угоди, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, інші закони України, постанови Кабінету Міністрів України, положення, розпорядження Міністерства освіти і науки України, а також інші відомчі нормативно-правові акти, які регламентують впровадження електронної освіти.

Емпіричну базу дисертаційної роботи складають результати статистичних досліджень та матеріали опитувань щодо впровадження електронної освіти у закладах вищої освіти України, добірка спеціальної вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, публікацій у періодичних виданнях і довідкова література.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в розробці та впровадженні авторського підходу щодо дослідження адміністративно-правових засад впровадження електронної освіти в Україні і визначається тим, що дисертація є одним із перших у вітчизняній науці адміністративного й інформаційного права комплексним монографічним дослідженням.

У результаті проведеного дослідження сформульовано нові наукові положення і висновки, запропоновані особисто здобувачем, а саме:

вперше:

- визначено процедуру впровадження електронної освіти в Україні як комплекс етапів, принципів, шляхів, методів, способів та інструментів забезпечення впровадження електронної освіти в Україні на основі формування, розробки, використання й розвитку нормативно-правового, організаційно-методологічного, інформаційно-технічного, кадрового, інтелектуального й фінансово-матеріального забезпечення процесу створення інтегрованої інтерактивної інформаційної системи;

- здійснено комплексний аналіз структури освіти України як об'єкта правового забезпечення, визначено місце електронної освіти у структурі освіти України та запропоновано впроваджувати електронну освіту як різновид індивідуальної форми здобуття освіти у закладах професійної (професійно-технічної) та вищої освіти;

- запропоновано структурований механізм адміністративно-правового регулювання відносин щодо впровадження електронної освіти, виявлено окремі недоліки, які необхідно усунути;

- обґрунтовано комплексний підхід щодо науково-методичного забезпечення електронної освіти в Україні;

удосконалено:

– поняття «електронна освіта» як форму здобуття освіти та «електронне навчання» як процес здобуття нових знань за допомогою інформаційних технологій;

– теоретико-правові положення про інституційну складову забезпечення електронної освіти;

– інструментарій впровадження електронної освіти, зокрема врегулювання інституціональної складової;

– теоретичні засади державного контролю у сфері електронної освіти в Україні як складової реалізації державної політики у сфері освіти;

набули подальшого розвитку:

– функціональні підходи щодо приведення до максимально можливих позитивних результатів впровадження електронної освіти для підвищення ефективності навчання;

– формулювання основних переваг для здобувачів освіти а також викладачів при належному законодавчому врегулюванні для впровадження електронної освіти;

– пропозиції до чинного законодавства України, спрямовані на удосконалення впровадження електронної освіти у структуру освіти України, зокрема до Законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про вищу освіту», розроблено авторський проект Концепції впровадження електронної освіти в Україні, Положення про електронну освіту при індивідуальній формі навчання у закладах професійної (професійно-технічної) та вищої освіти;

– узагальнення досвіду зарубіжних країн щодо правового врегулювання впровадження і реалізації електронної освіти;

– тенденції щодо подальшого спрямування адміністративно-правових засад впровадження електронної освіти, які необхідно враховувати при реформуванні даної сфери суспільних відносин в Україні.

Практичне значення отриманих результатів. Зроблені у роботі висновки й надані пропозиції у прикладному аспекті спрямовані на формування науково обґрунтованих стратегій і тактики, нових пріоритетів, напрямів і завдань правового забезпечення впровадження електронної освіти, як складової реалізації Національної доктрини розвитку освіти, і можуть бути використані у:

– *науково-дослідній сфері* – основні положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшого розвитку теоретико-правових та методологічних питань Національної доктрини розвитку освіти;

– *сфері правотворчості* – з метою удосконалення чинного національного законодавства щодо реалізації державної політики в галузі освіти, зокрема запропоновано «Концепцію впровадження електронної освіти в Україні», «Положення про електронну освіту при індивідуальній формі навчання у закладах професійної (професійно-технічній) та вищої освіти»;

– *сфері правозастосовної діяльності* – висновки, пропозиції та рекомендації, сформульовані у дисертації, використані у процесі реалізації державної політики в галузі освіти, покращення умов для здобуття освіти у Куп'янському районі (довідка про впровадження від Куп'янської міської ради Харківської області від 23.11.2018 р.) та Харківською спеціалізованою школою І–ІІІ ступенів № 66 (довідка про впровадження від Харківської міської ради від 03.12.2018 р.);

– *освітньому процесі* – матеріали дисертації доцільно використовувати при підготовці підручників та посібників з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Актуальні проблеми застосування адміністративного законодавства» та при викладанні зазначених дисциплін (акт впровадження на факультеті № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ від 12.11.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійним науковим дослідженням. Наукова новизна, висновки та рекомендації сформульовані автором особисто, обґрунтовані на підставі власних досліджень та міркувань. За умови використання наукового доробку інших учених для обґрунтування власних міркувань автора, на нього зроблені посилання.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи обговорювалися на засіданні кафедри загальноправових дисциплін факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ. Підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки були оприлюднені на шести науково-практичних конференціях: «Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми» (Харків, 13 листопада 2015 р.), «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави» (Харків, 20 листопада 2015 р.), «Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми» (Харків, 25 листопада 2016 р.), «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України» (Запоріжжя, 26–27 січня 2018 р.), «Юридична наука нового часу: традиції та вектори розвитку» (Одеса, 9 березня 2018 р.), «Юридична наука в сучасному світі: здобутки та перспективи» (Одеса, 21 вересня 2018 р.).

Публікації. Основні здобутки дисертаційної роботи викладено у 13-ти публікаціях, п'ять з яких опубліковано у виданнях, що визначені МОН України як фахові з юридичних наук, дві – у зарубіжних наукових виданнях, та шість у тезах доповідей, виданих за результатами проведення міжнародних науково-практичних конференцій та семінарів.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 258 сторінки, з них основного тексту – 190 сторінок, список використаних джерел налічує 268 найменування і займає 29 сторінок, додатки розміщено на 21 сторінці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначено мету, основні завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, наведено відомості про апробацію та впровадження результатів дисертаційного дослідження, а також щодо кількості публікацій, структури та обсягу роботи.

Розділ 1 «Загальна характеристика впровадження електронної освіти» складається з трьох підрозділів, присвячених аналізу поняття та правової природи електронної освіти та її впровадженню в Україні, досліджено та визначено місце електронної освіти в структурі освіти України, досліджено органи, що реалізують державну політику в сфері освіти та інституційну складову забезпечення електронної освіти в Україні.

У підрозділі 1.1 *«Поняття та правова природа електронної освіти та її впровадження в Україні»* досліджено витоки, шляхи становлення та історичне формування поняття «електронна освіта», його тлумачення сучасними науковцями. На основі аналізу наукових джерел встановлено, що «електронна освіта» є різновидом індивідуальної форми здобуття освіти. Запропоновано власне поняття «електронної освіти». Виокремлено поняття «електронне навчання», як цілеспрямований процес здобуття нових знань та навичок за допомогою інформаційних технологій. Звертається увага, що існують різні погляди щодо співвідношення електронної освіти і електронного навчання, наголошено на необхідності розмежування зазначених категорій. З'ясовано відмінності дистанційної та електронної освіти.

Наголошується, що широке впровадження електронної освіти матиме наступні переваги: можливість навчатись у зручний час, з будь якої точки світу; зручний темп засвоєння нового матеріалу; можливість повторити пройдений матеріал у будь який час; індивідуальний підхід для кожного здобувача освіти; вільний доступ до безперервного навчання; вільний вибір способу отримання знань (формату електронного матеріалу); демонстративність певних процесів у навчанні; доступність навчальних матеріалів.

У підрозділі 1.2 *«Місце електронної освіти в структурі освіти України»* встановлено, що освіта – це систематизована, цілеспрямована, послідовна діяльність, направлена на отримання знань, умінь, навичок здобувачем освіти, що має на меті отримання певного результату в інтелектуальних, морально-естетичних, фізичних сферах життя.

Досліджено структуру освіти та підкреслено, що на сьогоднішній день освіта в Україні потребує модернізації відповідно до запитів сучасного світового суспільства. Сформульовано завдання, які можливо вирішити завдяки впровадженню електронної освіти: формування умінь і навичок критичного мислення в умовах роботи з великими об'ємами інформації;

формування здібності здійснювати вибір і відповідальності за здійснений вибір; формування навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом з використанням засобів інформаційних технологій; розвиток уміння знаходити й інтерпретувати зв'язки між знаннями і явищами реального життя, до яких ці знання можуть бути застосовані; вміння вирішувати нетрадиційні завдання, використовуючи отримані знання, уміння і навички; розвиток комунікабельності, що передбачає врахування різних точок зору, уміння аналізувати сказане; висловлювати свою думку, уміння приймати участі в дискусії, встановлювати і підтримувати контакти, працювати в команді тощо.

У підрозділі 1.3 «Інституційна складова забезпечення електронної освіти в Україні» досліджено правовий статус органів, які формують і реалізують державну політику щодо забезпечення електронної освіти в Україні. Формування, функціонування і розвиток інституту електронної освіти розглядається як одна з основних функцій держави.

Встановлено коло органів, до компетенції яких безпосередньо належить забезпечення впровадження електронної освіти: Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України, Державна служба якості освіти України, регіональні органи управління освітою, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування. Підкреслено, що ефективність реалізації впровадження електронної освіти в державних закладах освіти багато в чому залежить також від підтримки громадськістю освітньої політики.

Запропоновано під інституційним забезпеченням електронної освіти розуміти діяльність органів влади щодо реалізації відповідної державної політики, зокрема щодо впровадження інновацій та введення нових форм здобуття освіти, що досягається засобами ієрархізації та впорядкування відносин між різними державними інституціями, з метою досягнення цілей Національної доктрини розвитку освіти. Формування державної політики в сфері освіти, розподіл обов'язків та відповідальності на всіх рівнях її реалізації, підкреслює і забезпечує цілісність системи освіти в Україні і її єдність.

Розділ 2 «Адміністративно-правові та організаційні аспекти впровадження електронної освіти в Україні» складається з трьох підрозділів, присвячених дослідженню адміністративно-правового забезпечення впровадження електронної освіти, науково-методичному забезпеченню електронної освіти в Україні, здійсненню державного контролю у зазначеній сфері.

У підрозділі 2.1 «Адміністративно-правове забезпечення впровадження електронної освіти в Україні» досліджено чинне в Україні законодавство щодо реформування освіти, а також впорядкування поведінки учасників суспільних відносин за допомогою спеціальних юридичних засобів і способів. Запропоновано поняття адміністративно-правового регулювання впровадження електронної освіти.

Аргументовано, що загальні засади державної освітньої політики в Україні спрямовані лише на інформатизацію системи освіти, впровадження електронної освіти залишається поза увагою. Однак за таких умов державній політиці бракує чіткості, однозначності, систематизованості, а це, безперечно, є негативним фактором, який може призвести до неоднозначного тлумачення та перекручування окремих положень, гальмування розвитку інформаційного суспільства.

Зроблено висновок, що в Україні бракує юридичних засобів, які б регламентували і забезпечували ефективну діяльність закладів освіти у напрямку впровадження електронної освіти. Позаяк належне впорядкування поведінки учасників суспільних відносин щодо впровадження електронної освіти в Україні, приведення у відповідність вимоги норм права рівню соціально-економічного розвитку інформаційного суспільства дозволить пришвидшити процеси розвитку інформаційного суспільства, підвищити рівень досконалості законодавства та правову культуру громадян.

У підрозділі 2.2 «Науково-методичне забезпечення електронної освіти в Україні» запропоновано системний алгоритм науково-методичного забезпечення електронної освіти в позашкільній, професійній (професійно-технічній), вищій освіті та самоосвіті: підготовка навчальної і наукової літератури (забезпечення освітнього процесу освітніми й довідковими web-матеріалами, освітніми web-сервісами, методами створення освітніх ресурсів); підготовка навчально-методичної документації (визначення змісту, структури, результату та процедур відповідно до стандартів освіти).

Аргументовано, що розширення переліку основних компонентів науково-методичного забезпечення електронної освіти дозволить скорегувати організацію здобувачами освіти самостійної роботи; здійснювати варіативність подання теоретичного матеріалу, реалізувати диференціацію навчання, зокрема, міжпредметну інтеграцію; організувати постійний об'єктивний контроль за рівнем засвоєння матеріалу; надавати можливість кожному здобувачу освіти вибрати індивідуальний режим роботи.

Підрозділ 2.3 «Державний контроль у сфері електронної освіти в Україні» присвячено дослідженню правових аспектів цього явища. На основі аналізу позицій вчених щодо визначення поняття і мети державного контролю як родового поняття, окреслено сутність видового поняття державного контролю у сфері електронної освіти та визначено коло органів, які його здійснюють. Встановлено, що державний контроль органів виконавчої влади в сфері електронної освіти проявляється прийняттям та подальшою реалізацією рядом експериментальних програм, їх додержанням у закладах освіти всіх рівнів. Крім традиційної форми державного контролю – перевірки, виділено можливість здійснення таких специфічних форм: ліцензування, контроль за дотриманням ліцензійних умов закладами надання електронної освіти, видача та анулювання ліцензій.

Державний контроль у сфері електронної освіти запропоновано розуміти, як спостереження і перевірку стану дотримання законодавства закладами

надання електронної освіти за визначеними законодавством напрямками з метою встановлення відповідності між завданнями єдиної державної політики в цій сфері і досягнутими при цьому результатами, а також попередження, припинення та виправлення помилок і неправомірних дій з боку суб'єктів атестації, досягнення максимально ефективних результатів та спрямований на забезпечення інтересів суспільства щодо належної якості освіти та освітньої діяльності, дослідження перспектив та напрямків розвитку електронної освіти.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення адміністративно-правових засад впровадження електронної освіти в Україні» складається з двох підрозділів, присвячених аналізу зарубіжного досвіду застосування електронної освіти, його переваги, визначено проблеми, які наявні в Україні з адміністративно-правовими засадами забезпечення впровадження електронної освіти.

Підрозділ 3.1 «Зарубіжний досвід правового забезпечення впровадження електронної освіти» присвячений аналізу сучасних тенденцій щодо визначення напрямів подальшого розвитку правових засад впровадження електронної освіти, що дозволило констатувати спрямування вітчизняного нормотворчого, у тому числі й законодавчого процесу до запозичення досвіду країн Європи. Відзначено, що пріоритетними напрямами освітньої політики європейські країни означили: створення єдиного освітнього середовища, інтеграція інформаційних технологій в освітній процес, підвищення кваліфікації викладачів, дослідження, інновації, творчий потенціал з подальшим створенням, підтримкою і розвитком цифрової економіки, набуттям відповідних цифрових знань, вмінь та навичок, отримання цифрової грамотності (ІКТ грамотності) громадянами європейських країн.

У підрозділі 3.2 «Проблеми та перспективи розвитку адміністративно-правового забезпечення впровадження електронної освіти в Україні» присвячено виокремленню проблем адміністративно-правового регулювання впровадження електронної освіти в Україні і пошуку шляхів їх вирішення.

Дослідження процесу впровадження електронної освіти в Україні дозволило виявити цілу низку проблем у даній сфері: організаційні, правові, науково-методичні, економічні та соціальні.

Вирішувати зазначені проблеми запропоновано комплексно, з урахуванням юридичних норм та всіх інших юридичних засобів, які утворюють механізм адміністративно-правового забезпечення впровадження електронної освіти: удосконалення правової регламентації суспільних відносин, що виникають в процесі впровадження електронної освіти; трансформація приписів правових норм в належне науково-методичне та кадрове забезпечення електронної освіти; посилення наукової підтримки сфери освіти; достатнє фінансування галузі освіти та низка інших.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження, виконаного на основі аналізу чинного законодавства України і практики його реалізації, теоретичного осмислення

численних наукових праць у різних галузях юриспруденції, запропоновано нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні особливостей адміністративно-правових засад впровадження електронної освіти в Україні, а також шляхів їх удосконалення. Сформульовано низку висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вирішення зазначеного завдання. Основні з них такі:

1. Розгляд наявних наукових позицій та підходів до з'ясування поняття та значення електронної освіти дозволив дійти висновку, що електронна освіта є інноваційною формою здобуття освіти, має низку особливостей та забезпечує розвиток творчої та особистісної складової освітнього процесу. Основу освітнього процесу в цих умовах становить цілеспрямована і контрольована інтенсивна самостійна робота здобувача, який може навчатися в зручному для себе місці, за індивідуальним розкладом з можливістю контакту з викладачем за допомогою різноманітних технічних засобів.

Запропоновано під «електронною освітою» розуміти форму здобуття освіти, за якою освітня програма повністю засвоюється здобувачем самостійно, з використанням електронних освітніх ресурсів, інформаційних технологій та Інтернету.

2. Аналіз чинного законодавства України та зарубіжного досвіду використання понятійного апарату дозволив стверджувати про необхідність розмежування понять «електронна освіта» та «електронне навчання». Так, під електронним навчанням запропоновано розуміти цілеспрямований процес здобуття нових знань та навичок за допомогою інформаційних технологій. Вирішальну роль у розвитку електронного навчання відіграє Інтернет. Електронне навчання відкриває перед закладами освіти можливість підвищення продуктивності зменшення витрат, пов'язаних із проведенням очних занять, а також поліпшення процесу обміну знаннями і доведення до мінімуму витрат на навчання.

Впровадження новітніх технологій в освітній процес спрямоване на глибше розуміння навчального матеріалу; формування таких компетенцій, як: комунікативні (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі), інформаційні (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвіти (вміння навчатись самостійно). Аргументовано позицію щодо стимулювання здобувача самостійно приймати рішення, визначати зміст своєї навчальної діяльності та знаходити засоби її реалізації, з метою оволодіти тією чи іншою дисципліною. Окрім того, електронна освіта виконує й виховну функцію – сприяє формуванню провідних якостей особистості: активність, самостійність, самовдосконалення, творчість.

3. У результаті проведеного дослідження вбачається доцільним запропонувати наступні домінанти впровадження електронної освіти в Україні: інтеграційні процеси в освіті (впровадження стандартів навчання, уніфікація методів, технологій і т.д.); демократизація процесу отримання освіти (свобода вибору і рівний доступ широких слоїв населення до якісної

освіти незалежно від соціального статусу, місця проживання, фізичних можливостей); інформатизація освіти в умовах формування інформаційного суспільства, що передбачає створення єдиного інформаційного освітнього простору (змістовної комп'ютерно-технологічної та інформаційно-комунікаційних основ інтеграції).

4. На основі аналізу доктринальних положень отримано висновок, що освіта – це систематизована, цілеспрямована, послідовна діяльність, направлена на отримання знань, умінь, навичок здобувачем освіти, що має на меті отримання певного результату в інтелектуальних, морально-естетичних, фізичних сферах життя. Освіта необхідна суспільству для соціалізації та розвитку, і як вид творчості особи, і як діяльність держави у створенні умов для виховання та навчання людини і громадянина. Освіта є способом отримання професії, грамотності, спілкування та розвитку. Саме тому від ступеню доступності, відкритості освіти для всіх є показником ступеню розвитку суспільства.

Виділено функції, що виконує освіта як соціальний інститут у сучасному інформаційному суспільстві: економічна, яка полягає у прийнятті участі у відтворенні робочої сили шляхом формування професійного потенціалу суспільства; соціальна, яка реалізується шляхом формування всебічно розвиненої особистості та проведення адаптації працюючих до змін оточуючого середовища. Указані функції створюють діалектичну єдність і є наслідком безперервної освіти особистості протягом усього життя.

5. Визначено місце електронної освіти в структурі освіти України та запропоновано впроваджувати електронну освіту як різновид індивідуальної форми здобуття освіти у закладах професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. За умови використання світового досвіду, поєднання прогресивних технологій електронної освіти з кращими технологіями та методами класичних форм навчання, в перспективі електронна освіта може набути стрімкого розвитку. Вмотивовано, що широке впровадження і розвиток електронної освіти в Україні потребує вирішення комплексу завдань за такими напрямками, як управлінсько-організаційне забезпечення; матеріально-технічне та фінансове забезпечення; кадрове забезпечення потреб електронної освіти; методичне забезпечення з урахуванням специфіки навчання; просування електронної освіти на освітньому ринку та ринку праці.

6. Запропоновано розглядати інституційну складову забезпечення діяльності закладів освіти сучасними інформаційними технологіями у взаємозв'язку повноважень органів різних гілок влади для досягнення єдиної мети – створення умов для отримання якісної, інформаційної, сучасної освіти у чіткій відповідності вимогам законодавства України. Інституційну складову забезпечення електронної освіти становлять: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, місцеві органи влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації.

7. На основі аналізу доктринальних досліджень отримано висновок, що адміністративно-правове регулювання впровадження електронної освіти – це цілеспрямований вплив норм адміністративного права на суспільні відносини, які складаються у сфері здобуття електронної освіти з метою забезпечення за допомогою адміністративно-правових засобів забезпечення прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, нормального функціонування громадянського інформаційного суспільства та держави. Тоді як адміністративно-правове забезпечення впровадження електронної освіти є надзвичайно складним і об'ємним інститутом адміністративного права, пронизаним багатьма вертикальними і горизонтальними зв'язками, що поєднує однорідні суспільні відносини: систему адміністративно-правового регулювання, правотворчість, правозастосування, правоохоронну діяльність, свою структуру, засоби і типи правового забезпечення, механізм адміністративно-правового забезпечення, джерела, принципи, тлумачення норм адміністративного права, адміністративно-правові відносини, статус суб'єктів адміністративного права, індивідуальні адміністративні акти, методи, режими, процедури, ефективність механізму адміністративно-правового регулювання та напрями адміністративно-правового забезпечення діяльності закладів освіти.

8. Обґрунтовано, що для повноцінного розвитку та впровадження електронної освіти в Україні, необхідно враховувати наступні чинники: формування нормативно-правової бази, наявність кваліфікованих викладачів, навчальні матеріали в електронному вигляді, заклади освіти, які організують здобуття електронної освіти, створення матеріально-технічної та фінансово-економічної бази, наявність та вільний доступ до мережі Інтернет, популяризацію електронної освіти.

9. Встановлено, що науково-методичне забезпечення електронної освіти здійснюється за допомогою електронних підручників, посібників, онлайн лекції, індивідуального плану навчання, індивідуальні завдання, електронні тести, наявність вільного доступу до електронних бібліотек. Методологічними принципами електронної освіти названо: принцип інтерактивності навчання; принцип гнучкості; принцип модульності навчання; принцип орієнтації на самонавчання; принцип самооцінки в навчанні, принцип зручності та доступності інтерфейсу користувача програмних та інформаційних ресурсів.

10. Аналіз існуючих точок зору щодо поняття державного контролю дозволив запропонувати авторське його визначення з урахуванням найбільш суттєвих сторін цього явища і його ролі у сфері електронної освіти. Відзначено, що державний контроль у сфері електронної освіти повинен забезпечувати реалізацію єдиної державної політики в сфері впровадження електронної освіти у закладах освіти України. Аргументовано, що удосконалення контрольної діяльності державних органів у сфері впровадження електронної освіти повинно здійснюватися за двома основними напрямками: вдосконалення законодавства, зокрема, прийняття

необхідних нормативно-правових актів про впровадження електронної освіти та створення організаційних умов ефективності використання електронної освіти.

11. Аналіз зарубіжного досвіду впровадження електронної освіти дозволив виділити низку позитивних моментів, які можуть бути застосовані в Україні для впровадження електронної освіти та навчання. У результаті проведеного аналізу визначено, що однією з провідних тенденцій розвитку європейських систем освіти та професійної підготовки є електронне навчання, що передбачає використання нових мультимедійних технологій та Інтернету для вдосконалення якості навчання за рахунок забезпечення доступу до ресурсів та послуг, обміну інформацією та співпраці.

На основі синтезу відповідних положень щодо досвіду інших країн світу в правовому забезпеченні впровадження електронної освіти в Україні пропонується: 1) використовувати електронні ресурси в освітньому процесі; 2) започаткувати проведення різних програм і заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації щодо використання інформаційних технологій педагогами; 3) створювати умови та заохочення для педагогічних працівників спрямованих на розробку електронних освітніх програм; 4) створити єдине освітнє середовище; 5) інтеграція інформаційних технологій в освітній процес; 6) ініціювати закріплення в законодавстві такої форми здобуття освіти, як електронна освіта.

12. Відзначено, що удосконалення адміністративно-правових засад взаємодії органів виконавчої влади України у сфері реалізації державної політики щодо інформатизації є одним із пріоритетних напрямів сучасного етапу розвитку країни. Аргументовано, що досягнення відповідної мети дасть змогу створити ефективний правовий механізм забезпечення електронного навчання і, буде сприяти утвердженню життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави.

Запропоновано шляхи реалізації електронної освіти: забезпечення наступності змісту та координації навчально-виховної діяльності на різних рівнях освіти, що функціонують як продовження попередніх і передбачають підготовку громадян для можливого переходу на наступні ступені; формування потреби та здатності здобувача освіти до самоосвіти; оптимізації системи перепідготовки працівників і підвищення їх кваліфікації, модернізації системи післядипломної освіти на основі відповідних державних стандартів; створення інтегрованих навчальних планів і програм; розроблення та впровадження сучасних інформаційних технологій в процес навчання; формування та розвитку навчальних науково-виробничих комплексів ступеневої підготовки фахівців; організація навчання відповідно до потреб особистості і ринку праці на базі професійних (професійно-технічних) та закладів вищої освіти.

13. Наголошено, що проблеми адміністративно-правового забезпечення впровадження електронної освіти в Україні мають комплексний характер і не можуть бути вирішені на рівні окремих державних органів або закладів освіти.

Виокремлено ряд проблем, які необхідно вирішити: відсутність нормативно-правової бази, яка б забезпечувала здобуття електронної освіти та надання електронних освітніх послуг; обмеженість доступу здобувачів освіти до інформаційних технологій; недостатня кількість та низька якість існуючих електронних освітніх ресурсів; не обізнаність учасників освітнього процесу з перевагами електронної освіти; відсутність фінансових та матеріально-технічних ресурсів; різні темпи процесів інформатизації закладів освіти, що призводить до нерівного доступу здобувачів до освітніх ресурсів та електронної освіти; невідповідність педагогічних кадрів до розробки електронних навчальних дисциплін, методології застосування такої форми викладання; відсутність системи розробки електронних освітніх ресурсів; відсутність методології електронної освіти.

Обґрунтовано, що удосконалення адміністративно-правових засад впровадження електронної освіти в Україні має реалізовуватися шляхом проведення правових, організаційних, методичних та технічних заходів:

- розробка нормативно-правової бази організації здобуття електронної освіти, та внесення змін до існуючих законів, прийняття відповідних положень, постанов, рекомендації, в тому числі журналів успішності та обліку роботи викладачів, норм оплати праці;

- створення єдиних стандартів програмного забезпечення для закладів освіти з переліком сертифікованого програмного забезпечення та технічного обладнання, з експлуатаційними характеристиками, необхідними для організації електронної освіти з урахуванням існуючої інфраструктури та володіння технологіями учасників навчального процесу;

- розробка механізмів формування, відбору і розповсюдження електронних освітніх ресурсів;

- розвиток нових видів електронних ресурсів, таких, як електронні лекції, електронні підручники, електронні освітні ресурси, створення інтерактивних засобів навчання;

- створення системи професійної підготовки викладачів і методистів з метою застосування та розробки електронних освітніх ресурсів;

- розвиток нових освітніх методик, інтегрованих з інформаційними технологіями;

- підготовка здобувачів до використання системи електронної освіти;

- визначення організаційної структури, відповідальної за впровадження системи електронної освіти в заклади освіти.

Для реалізації зазначеної мети пропонується прийняти Концепцію впровадження електронної освіти в Україні та Положення про електронну освіту при індивідуальній формі навчання у закладах професійної (професійно-технічної) та вищої освіти. Належне впровадження електронної освіти в Україні можливе при внесенні змін до Законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту» «Про вищу освіту».

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Федорчук М. В. Сутність і стан запровадження електронної освіти в Україні. *Право і безпека*. 2015. № 4 (59). С. 61–66.
2. Федорчук М. В. Зарубіжний досвід інформатизації освіти та можливості його запровадження в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Випуск 6. Том 2. С. 51–57.
3. Клубань М. В. Правові аспекти використання електронних підручників та електронних посібників в процесі навчання у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Випуск 6. Том 1. С. 201–206.
4. Клубань М. В. Адміністративно – правове забезпечення використання інформаційно-комунікаційних технологій при впровадженні електронної освіти в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Випуск 6. Том 4. С. 167–174.
5. Клубань М. В. Стан впровадження електронної освіти у вищих навчальних закладах України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: «Юридичні науки»*. 2018. Випуск 4. Том 1. С. 126–129.
6. Клубань М. В. Державний контроль в сфері реалізації електронної освіти в Україні. *«Jurnalul juridic national: teorie si practica» Національний юридический журнал: теория и практика. Научно-практическое правовое издание*. (Республіка Молдова). 2018. № 5 (33). С. 61–67.
7. Kluban Mariya. Administrative and legal basis of implementation of modern system of informatization of education in Ukraine. *EUROPSKA VEDA. Vedecký časopis EUROPEAN SCIENCE Scientific journal*. 2018. № 4. P. 72–80.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

8. Федорчук М. В. Щодо ролі електронної бібліотеки у підготовці фахівців правоохоронної діяльності. *Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 13 листопада 2015 р.)*. Харків: ХНУВС, 2015. С. 291–293.
9. Федорчук М. В. Роль електронної освіти у сучасному інформаційному суспільстві. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 20 листопада 2015 р.)*. Харків: ХНУВС, 2015. С. 419–421.
10. Федорчук М. В. Електронний посібник в умовах інформатизації освіти. *Правоохоронна функція держави: теоретико-методологічні та історико-правові проблеми: тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 25 листопада 2016 р.)*. Харків, ХНУВС, 2016. С. 339–342.

11. Клубань М. В. Інформатизація освіти: поняття та необхідність впровадження. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 26–27 січня 2018 р.)*. Запоріжжя: Запорізь. міськ. гром. орг. «Істина», 2018. С. 57–60.

12. Клубань М. В. Інформаційно-освітній простір: поняття, основні принципи та нормативно-правове регулювання. *Юридична наука нового часу: традиції та вектори розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 9 березня 2018 р.)*. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2018. С. 120–123.

13. Клубань М. В. Роль громадськості в управлінні освітою при впровадженні електронної освіти. *Юридична наука в сучасному світі: здобутки та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 21 вересня 2018 р.)*. Одеса: Вид. дім «Гельветика», 2018. С. 76–77.

АНОТАЦІЯ

Клубань М. В. Адміністративно-правові засади впровадження електронної освіти в Україні. – Кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут інформатики і права Національної академії правових наук України. Київ, 2019.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню понять електронної освіти, інформаційних технологій, електронного підручника, інформатизації освіти, електронного навчання, встановлено його переваги та недоліки. Визначено сутність та місце електронної освіти у структурі освіти України, проаналізовано науково-методичне забезпечення електронної освіти, адміністративно-правове регулювання впровадження електронної освіти в Україні. Досліджено державний контроль у сфері електронної освіти та інституційна складова забезпечення електронної освіти в Україні. Особливу увагу присвячено актуальним питанням можливостей застосування зарубіжного досвіду впровадження електронної освіти в нашій країні.

У результаті проведеного дослідження сформульовано пропозиції з удосконалення законодавства щодо впровадження електронної освіти в Україні. Впровадження електронної освіти є саме тим механізмом, який забезпечує використання наявного інформаційного ресурсу для покращення якості освіти.

Ключові слова: електронна освіта, електронне навчання, інформатизація освіти, інституційна складова забезпечення електронної освіти, державний контроль, адміністративно-правове забезпечення впровадження електронної освіти, інформаційні технології.

АННОТАЦИЯ

Клубань М. В. Административно-правовые основы внедрения электронного образования в Украине. – Квалификационная научная работа на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 «Административное право и процесс; финансовое право; информационное право». – Научно-исследовательский институт информатики и права Национальной академии правовых наук Украины. Киев, 2019.

Диссертация посвящена комплексному исследованию понятий электронного образования, информационных технологий, электронного обучения, определены его преимущества и недостатки. Также, определены сущность и место электронного образования в структуре образования Украины. Проанализированы правовые, институциональные, научно-методические аспекты внедрения электронного образования в Украине. Разграничены понятия «электронное образование» и «электронное обучение». Особое внимание посвящено актуальным вопросам возможностей применения зарубежного опыта внедрения электронного обучения в нашей стране.

В результате проведенного исследования сформулирован ряд новых научных положений и выводов, предложенных лично соискателем. Предложено и обосновано авторскую концепцию внедрения электронного образования в Украине и Положения об электронном образовании при индивидуальной форме обучения в учреждениях профессионально (профессионально-технического) и высшего образования.

Исследуя актуальное состояние использования электронного образования в высших учебных заведениях установлено, что высшие учебные заведения самостоятельно по своему усмотрению осуществляют нормативное закрепление правил использования элементов электронного образования и успешно применяют результаты своих наработок. Однако в связи с отсутствием нормативного единого определения понятий и правил использования электронного образования происходит подмена понятий.

Установлено, что на современном этапе институциональное обеспечение развития электронного образования в Украине характеризуется медлительностью, и не согласованностью, фрагментарностью государственных мероприятий по реализации реформ, которые требуют системного и комплексного подхода.

Обоснована целесообразность внесения изменений в сложившуюся традиционную форму обучения и необходимость приведения нормативно – правовых актов в соответствие с современными условиями информационного общества.

По нашему мнению, для внедрения электронного образования необходимо охватить такие составные части, как формирование нормативно-правовой базы, наличие квалифицированных преподавателей, учебные

материалы в электронном виде, учебные заведения, которые организуют использование электронного обучения, создания материально-технической и финансово-экономической базы, наличие и свободный доступ к сети Интернет, популяризацию электронного образования.

Ключевые слова: электронное образование, электронное обучение, информатизация образования, институциональная составляющая обеспечения электронного образования, государственный контроль, административно-правовое обеспечение внедрения электронного образования, информационные технологии.

SUMMARY

Kluban M. V. Administrative and legal principles of introduction of electronic education in Ukraine. – Qualifying scientific work as the manuscript.

Dissertation for obtaining a scientific degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.07 – «Administrative law and procedure; financial law; information law». – Scientific and Research Institute of Informatics and Law of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine. Kyiv, 2019.

The thesis is devoted to the comprehensive study of the concepts of electronic education, information technologies, electronic textbook, informatization of education, e-learning, besides its advantages and disadvantages are defined. The essence and place of e-education in the structure of education of Ukraine are determined; scientific-methodical provision of electronic education, administrative and legal regulation of introduction and implementation of e-education in Ukraine is analyzed. The state control in the sphere of electronic education and the institutional component of the provision of e-education in Ukraine are investigated. Particular attention is paid to the current issues of the possibilities of using foreign experience in the introduction and implementation of e-learning in our country.

As a result of the study, proposals were made to improve the legislation on the introduction of e-education in Ukraine. The introduction of e-learning is precisely the mechanism that provides the use of existing information resources to improve the quality of education.

Key words: electronic education, electronic learning, informatization of education, institutional component of electronic education provision, state control, administrative and legal support for introduction of electronic education, information technologies.

Гарнітура Таймс. Формат 60x84/16.
Наклад 100. Папір офсетний. Ум.-др. арк. 0,9.
Підписано до друку 25.02.2019. Замовлення 475.

Надруковано в «МП Леся».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи серія ДК № 892 від 08.04.2002.
«МП Леся»
03148, Київ, а/с 115.
Тел./факс: (066) 60-50-199, (098) 455-41-17
E-mail: lesya3000@ukr.net